AVİM Yorum • No: 2015 / 40 • Nisan 2015

# ERMENİ SOYKIRIM İDDİALARI HAKKINDA DEKLARASYON - Ömer Engin LÜTEM

**Ömer Engin LÜTEM**

**Ömer Engin LÜTEM**

3 Nisan 2015

Ermenistan Devlet Başkanı Serj Sarkisyan 29 Ocak 2015 tarihinde Ermeni Soykırımın 100. Yıldönümünde Pan-Ermeni Deklarasyonu başlığını taşıyan bir belge yayınladı.

Adından da anlaşılacağı üzere bu belge, soykırım iddiaları konusunda tüm Ermenileri ilgilendiren ve bu konuda neler yapılması ve nasıl davranılmasını belirleyen bir tür rehber niteliğindedir. Diğer yandan Cumhurbaşkanı tarafından yayınlanmış olması belgeyi resmi kılmakta, diğer bir deyimle devlet katında uyulması zorunlu hale getirmektedir.

Bu deklarasyon hakkında AVİM Uzmanlarından Dr. Turgut Kerem Tuncel tarafından uzun bir yorum kaleme alınmış ve AVİM Bülteninde yayınlanmış olduğu için belgenin içeriği üzerinde durmayacağız. Ancak bu belgenin soykırım iddialarını Ermenistanın dış politikasının en önemli sorunlardan biri haline getirdiğini, Türkiye ile Ermenistan arasında bir uzlaşma ve anlaşma olmasını daha da güç kıldığını ve nedenle de ilişkilerin normalleşmesini daha da erteleyeceğini belirtmekle yetineceğiz.

Ermenistanda bu belgeye karşı başlıca itiraz ülkenin birinci Cumhurbaşkanı (1991-1998) olan ve halen de muhalefette olan Ermeni Milli Kongresinin başkanı bulunan Levon Ter Petrosyandan gelmiştir.

Petrosyan; Ermenistanın soykırımın uluslararasında tanınmasını sağlamaya çalışmasını ancak bunun ülkenin dış politikasının başlıca sorunu olmamasını, soykırımın bir insan hakları sorunu olarak ele alınmasını, Ermenistan Hükümetinin Türkiyenin soykırımı tanımasını ve tarihiyle yüzleşmesini istememesini çünkü bunun Türkiyenin iç işi olduğunu, Avrupa ülkelerinin de Avrupa Birliği üyeliğinin ön koşulu olarak Türkiyenin soykırımı tanımasını istememelerini savunmaktadır. Petrosyana göre Tehcir nedeniyle Ermenilerin kaybettiği malları iade etmesi ve tehcire tabii olanların torunlarına dedelerinin uğradığı maddi zararları telefi etmesi Türkiyeden istenebilir. Petrosyan ayrıca Türkiye □□□□□□□□□□ arasındaki, 10 Ekim 2009 tarihli protokoller gereğince diplomatik ilişkiler kurulması ve ekonomik, kültürel ve siyasi alanda işbirliği yapılmasını önermektedir. Buna karşın söz konusu protokollerde kurulması öngörülen tarihçiler komisyonuna, dünyada hiçbir siyasi sorunun bir tarihçiler komisyonu tarafından

çözülmemiş olduğunu belirterek, karşı çıkmaktadır.

Ermenistanın Birinci Cumhurbaşkanın bu görüşleri halen Ermenistanda Türkiye için uygulanan politikaya uymamaktadır. Nitekim bu sözleri nedeniyle eleştirilmiş ve bu arada iktidardaki Cumhuriyet Partisi sözcüsü ve Millet Meclisi Başkan Yardımcısı Edvard Şarmazanov kendisini Ermeni Davasına gömmek istemekle suçlamıştır.

Yakından bakıldığında Petrosyanının Türkiye ile ilişkiler konusunda cumhurbaşkanlığı dönemindeki fikirlerini koruduğu görülmektedir. O dönemde de, 1915 olaylarını soykırım olarak nitelendirmekle beraber, bu konuda Türkiyeyi suçlamaya çalışmamış ve bu soykırımını tanımaya davet etmemiştir. Bu tutumunun nedenlerini açıklamamakla beraber, Azerbaycanla savaşıldığı bir dönemde soykırım iddiaları gibi güncelliği olmayan bir konu nedeniyle Türkiye ile ciddi bir anlaşmazlığa girmeyi uygun bulmadığı ve Türkiyenin Azerbaycanı daha fazla desteklemesini önlemeye çalıştığı gibi yorumlar yapılmıştı. Bu vesileyle Ter Petrosyanın Karabağ politikasının da bugünkü politikadan çok farklı olduğunu, kısa zamanda bu sorunun çözümlenmesine taraftar bulunduğunu ve bu amaçla Minsk Grubun hazırladığı bir planı kabul etmek istediğini, ancak Ermenistan Millet Meclisinin çoğunluğu kendisini desteklemeyince istifa ettiğini hatırlatalım.

Kısaca Ter Petrosyan soykırım iddiaları ve Karabağ dahil Ermenistanın işgal etmiş olduğu Azeri toprakları gibi sorunlardan bir an önce kurtularak ülkesi için yeni bir gelecek sağlamaya çalışmış ancak bunda başarılı olamamıştır.

Soykırım iddiaları konusunda yukarıda değindiğimiz önerilerinin kısa ve hatta orta vadede Ermenistanda olumlu yankı yapması olası olmayıp iki ülke arasında günümüzdeki anlaşmazlıkların, 24 Nisan anma tören ve diğer eylemlerin yaratacağı olumsuz etkilerle sonu belli olmayan bir süre daha devam edeceği anlaşılmaktadır.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: LÜTEM, Ömer Engin. 2026. "ERMENİ SOYKIRIM İDDİALARI HAKKINDA DEKLARASYON - Ömer Engin LÜTEM." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2015 / 40. Nisan 02. Erişim Ekim 30, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Yorum/ERMENI-SOYKIRIM-IDDIALARI-HAKKINDA-DEKLARASYON-Omer-Engin-LUTEM

AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
**Tel**: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
**E-Posta**: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

---

*© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır*